

देश व विदेशातील साप्ताहिक चालू घडामोडी 11 डिसेंबर ते 17 डिसेंबर 2023

राष्ट्रीय बातम्या

चक्रीवादळानंतर केंद्राने तामिळनाडू आणि आंध्र प्रदेशला ₹ 1,500 कोटींची मदत जाहीर केली

- मिचौंग वादळामुळे झालेल्या नुकसानीच्या पार्श्वभूमीवर केंद्र सरकारने आंध्र प्रदेशला ₹493.60 कोटी आणि तामिळनाडूला ₹450 कोटी दिले आहेत.
- केंद्राने राष्ट्रीय आपत्ती निवारण निधी (NDMF) अंतर्गत 'चेन्नई बेसिन प्रकल्पासाठी एकात्मिक शहरी पूर व्यवस्थापन उपक्रमांसाठी' पूर शमन प्रयत्नांसाठी चेन्नईसाठी ₹561.29 कोटींचा आणखी एक भाग मंजूर केला.

SC ने J&K चा विशेष दर्जा रद्द करण्याचे समर्थन केले

- सर्वोच्च न्यायालयाच्या घटनापीठाने जम्मू-काश्मीरचा विशेष दर्जा रद्द करण्याचा राष्ट्रपतींचा अधिकार एकमताने कायम ठेवला.
- हे घटनेच्या अनुच्छेद 370 अंतर्गत केले गेले, ज्यामुळे पूर्ण राज्याची पुनर्रचना दोन केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये झाली आणि त्याचे विशेषाधिकार काढून टाकले गेले.

जम्मू-काश्मीरच्या विशेष दर्जाविषयी

- 5 ऑगस्ट 2019 रोजी, भारताच्या राष्ट्रपतींनी संविधानाच्या कलम 370(1) द्वारे प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करून संविधान (जम्मू आणि काश्मीरला लागू) आदेश, 2019 जारी केला.
- याद्वारे, भारत सरकारने कलम 370 मध्ये स्वतः बदल केले आहेत (ते रद्द केले नाही).
- संविधान (जम्मू आणि काश्मीरला लागू) आदेश, 2019 ने 1954 च्या राष्ट्रपतींच्या आदेशाची जागा घेतली आहे.
- त्यानंतर, संसदेने मंजूर केलेले जम्मू आणि काश्मीर पुनर्रचना विधेयक, 2019, जम्मू आणि काश्मीर राज्याचे दोन नवीन केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये (UTs) विभाजन करते: जम्मू आणि काश्मीर आणि लडाख.
- याला पुढे सर्वोच्च न्यायालयात आव्हान देण्यात आले.

महत्त्वाचे लेख :-

- भाग XXI अंतर्गत कलम 370 जम्मू आणि काश्मीरला स्वतःचे संविधान बनवण्याचा अधिकार देते.
- ते J&K ला स्वायत्त दर्जा देते.

- हे जम्मू आणि काश्मीरच्या संदर्भात संसदेच्या विधायी अधिकारांना प्रतिबंधित करते.
- कलम 35A, 1954 मध्ये घटनेत समाविष्ट केले गेले, जे राज्यातील नागरिकांना विशेष अधिकार आणि विशेषाधिकार प्रदान करते.
- कलम 35A जम्मू आणि काश्मीर विधानमंडळाला राज्याचे 'कायम रहिवासी' कोण आहेत हे ठरवण्याचा पूर्ण विवेकाधिकार देते.

महाराष्ट्र राज्य बातम्या

NAINA योजना

- पनवेल ग्रामस्थांनी सिडकोच्या नैना योजनेला केलेल्या विरोधाने आता बेमुदत उपोषणाचे स्वरूप धारण केले असून ही योजना मागे न घेतल्यास ग्रामस्थ आमरण उपोषणास तयार आहेत.
- नवी मुंबई विमानतळ प्रभाव अधिसूचित क्षेत्र (NAINA) प्रकल्प नवी मुंबई विमानतळाच्या 25 किमी परिघात 371 चौरस किमीमध्ये पसरलेला आहे ज्यामध्ये 174 गावे आहेत.
- यात पारंपारिक भूसंपादन प्रक्रियेचा समावेश नाही.
- या योजनेत गावकऱ्यांद्वारे लँड पूलिंगचा प्रस्ताव आहे ज्यामध्ये प्रकल्पासाठी विशेष नियोजन प्राधिकरण असलेल्या सिडकोला पायाभूत सुविधांच्या विकासासाठी 60% जमीन ठेवायची आहे आणि उर्वरित 40% पीएपीना 2.5 FSI सह मिळेल. सिडकोला ग्रामस्थांना कोणतीही आर्थिक भरपाई द्यावी लागत नाही.

कोल्हापूर विमानतळाला पुढील 5 वर्षांसाठी IFR परवाना मिळणार आहे

कोल्हापूर शहरातील विमानतळाला आता पाच वर्षांसाठी IFR (इन्स्ट्रुमेंट फ्लाइट्स नियम) परवाना मिळाला आहे.

- हा परवाना कमी दृश्यमानतेच्या परिस्थितीत विमानाच्या टेक-ऑफ आणि लँडिंगसाठी महत्त्वपूर्ण आहे.
- यामुळे कोल्हापूर विमानतळाला प्रत्येक हवामान परिस्थितीत सुरळीत आणि कार्यक्षम हवाई सेवा देण्यात मदत होईल.

बेटिंग, गेमिंगवर 28 टक्के जीएसटी

- बेटिंग आणि गेमिंगला जीएसटीच्या कक्षेत आणण्यासाठी महाराष्ट्राचे उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांनी प्रस्तावित सुधारणा विधेयक मांडले.
- ऑनलाईन गेमिंग, सट्टेबाजी, कॅसिनो, घोडदौड आणि लॉटरी यांचे 28 टक्के GST ब्रॅकेट अंतर्गत वर्गीकरण करण्याचे या विधेयकाचे उद्दिष्ट आहे.
- हे विधेयक मान्य झाल्यास, महाराष्ट्र वस्तु आणि सेवा कर अधिनियम, 2017 मध्ये सुधारणा केली जाईल.

महाराष्ट्रात वाहतूक नियमांचे उल्लंघन वाढत आहे

- महाराष्ट्रात वाहतूक नियमांच्या उल्लंघनात मोठी वाढ झाली आहे.
- या संदर्भात, जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण, मुंबई यांनी एकूण 17,10,519 वाहनधारकांना नोटिसा बजावल्या असून, त्यांचा प्रलंबित दंड त्वरित भरावा, असे आवाहन केले आहे.

बद्दल:

- जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण (DLSA) ही कायदेशीर सेवा प्राधिकरण कायदा, 1987 अंतर्गत स्थापन केलेली वैधानिक संस्था आहे.
- समाजातील दुर्बल घटकांना मोफत आणि सक्षम कायदेशीर सेवा प्रदान करणे हा यामागील उद्देश आहे.

BILINGUAL

ADDAPEDIA

e-Books

NATIONAL | INTERNATIONAL | REGIONAL | STATE SPECIFIC CURRENT AFFAIRS CURATED NOTES

IMPORTANT FOR ALL COMPETITIVE EXAMS

ठाण्यातील कसारा येथे मालगाडी रुळावरून घसरली

- ठाण्याच्या कसाराजवळ मालगाडीचे दोन डबे रुळावरून घसरले
- कल्याण स्टेशन रोड एआरटी (अपघात रिलीफ ट्रेन) आणि इगतपुरी स्टेशन रेल्वे एआरटी (अपघात रिलीफ ट्रेन) मागवून अपघातस्थळी हलवण्यात आले.

सरकारची 'लव्ह जिहाद' समिती रद्द करण्याची मागणी

- समाजवादी पक्षाचे आमदार रईस शेख यांनी महाराष्ट्रातील 'आंतरधर्मीय विवाह कुटुंब समन्वय समिती' रद्द करण्याची मागणी केली आहे.
- वर्षभरापूर्वी स्थापन झाल्यापासून केवळ 402 तक्रारी आल्याचे त्यांनी सांगितले.
- या समितीची स्थापना 13 डिसेंबर 2022 रोजी राज्याच्या माजी महिला आणि बाल विकास (WCD) मंत्री मंगा प्रभात लोढा यांनी केली होती.
- 'लव्ह जिहाद'च्या प्रकरणांचा मागोवा घेण्याचा उद्देश होता.

एफडीएच्या कारवाईनंतर बडे मिया, पापा पांचो खुले झाले आहेत

संदर्भ:

- मुंबईतील पाककलेच्या लँडस्केपमध्ये अव्वल असलेली दोन रेस्टॉरंट्स- बडे मिया आणि पापा पांचो दा ढाबा अलीकडेच एप्रिलमध्ये एफडीए (अन्न आणि औषध प्रशासन) च्या छाप्यानंतर पुन्हा सुरू झाली आहेत.

बद्दल:

- अन्न आणि औषध प्रशासन (FDA) ही एक फेडरल एजन्सी आहे जी मानवी आणि पशुवैद्यकीय औषधे, जैविक उत्पादने, वैद्यकीय उपकरणे आणि आमच्या अन्न पुरवठ्याची सुरक्षितता, परिणामकारकता आणि सुरक्षितता सुनिश्चित करून सार्वजनिक आरोग्याचे रक्षण करण्यासाठी जबाबदार आहे.
- हे सौंदर्यप्रसाधने, तंबाखू उत्पादने आणि रेडिएशन उत्सर्जित करणारी उत्पादने देखील नियंत्रित करते.

सायबर गुन्ह्यांच्या घटनांमध्ये 56% वाढ

- तंत्रज्ञानाच्या झपाट्याने प्रगतीमुळे नवी मुंबई विभागात सायबर गुन्ह्यांच्या घटनांमध्ये 56% वाढ झाली आहे.
- फर्स्ट इन्फॉर्मेशन रिपोर्ट्स (एफआयआर) मध्ये अर्जाचे रूपांतर होण्यामध्ये लक्षणीय वाढ झाली आहे, ज्यामुळे परिसरात सायबर गुन्ह्यांचा शोध वाढला आहे.

भगवान रामाच्या पावलांचे ठसे शोधणारी अनोखी मोहीम

- अध्यात्म आणि शारीरिक तंदुरुस्ती यांच्यातील समतोल साधण्यासाठी महाराष्ट्रातील तीन माजी सैनिकांनी 'राम वन गमन पथ' या अनोख्या आंतरराष्ट्रीय सायकल मोहिमेला सुरुवात केली.
- हे प्रभू रामाच्या पावलांचे ठसे जेथे उपलब्ध असतील तेथे शोधणे आहे.
- सुभेदार उल्लास कुलकर्णी, कर्नल शिवनारायण मिश्रा आणि डॉ. साहेबराव कासव हे त्रिकूट 24 नोव्हेंबर रोजी अयोध्या, उत्तर प्रदेश येथील रामजन्मभूमी येथून मोहिमेवर निघाले.

मुंबईतील हवेची गुणवत्ता सुधारली

- मुंबई हायकोर्टाने वायू प्रदूषणाबाबत केलेल्या स्वतःच्या जनहित याचिकेत गेल्या निर्देशानंतर मुंबईच्या हवेची गुणवत्ता सुधारल्याचे निरीक्षण नोंदवले.
- राज्याने सादर केलेल्या एअर क्वालिटी इंडेक्स (AQI) डेटाने मोठ्या प्रमाणात मध्यम पातळी दर्शविली आहे.
- HC म्हणाले की AQI 50 च्या खाली, समाधानकारक पातळी आणण्यासाठी सामूहिक प्रयत्नांची गरज आहे.

इथेनॉल उत्पादनासाठी खात्रीशीर मका खरेदी

- महाराष्ट्र आणि कर्नाटकातील साखर उत्पादनात अपेक्षित घट झाल्याच्या प्रतिसादात, सरकारने धान्य-आधारित इथेनॉल उत्पादनावर लक्ष केंद्रित करण्याची योजना आखली आहे, विशेषतः मक्यापासून.
- या योजनेत नाफेड आणि एनसीसीएफ या सरकारी कृषी सहकारी संस्थांकडून एमएसपीवर शेतकऱ्यांकडून मक्याची नोंदणी आणि खरेदी यांचा समावेश आहे.
- त्यानंतर धान्यावर आधारित डिस्टिलरीना मका पुरवठा केला जाईल.
- शेतकऱ्यांना MSP मिळावा आणि मका लागवडीला प्रोत्साहन मिळावे यासाठी आनुषंगिक खर्च अन्न मंत्रालय उचलेल.

मराठवाड्यातील लातूरसाठी स्वतंत्र राज्य विद्यापीठ

- मराठवाड्यातील लातूरसाठी स्वतंत्र राज्य विद्यापीठ स्थापन करण्याची मागणी विविध नागरी समाज गटांनी लावून धरली आहे.

- लातूरने गेल्या काही वर्षांत महाराष्ट्राचे शैक्षणिक केंद्र म्हणून ओळख निर्माण केली आहे.
- या गटांनी नवीन विद्यापीठ तयार करण्यासाठी स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा (SRTM) विद्यापीठ, नांदेडचे विभाजन करण्याची मागणी केली आहे.

आयुष्मान भारत

- छत्रपती संभाजीनगरमध्ये आयुष्मान हेल्थ कार्डच्या 23.3 लाखांहून अधिक लाभार्थ्यांची नोंदणी झाली आहे, परंतु या कार्डसच्या अनिवार्य ई-केवायसीपैकी केवळ 19% आतापर्यंत केले गेले आहेत.

बद्दल:

- आयुष्मान भारत ही भारत सरकारची एक प्रमुख योजना आहे जी प्रति कुटुंब प्रति वर्ष 5 लाख रुपयांचे परिभाषित लाभ कवच देते.
- नॅशनल हेल्थ पॉलिसी 2017 द्वारे शिफारस केल्यानुसार लॉन्च केले गेले आहे, त्याचे उद्दिष्ट सार्वत्रिक आरोग्य कवरेज (UHC) चे ध्येय साध्य करणे आहे.

नमो महारोजगार योजना

- नमो महारोजगार योजना हा राज्यातील बेरोजगारी दूर करण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारचा एक उपक्रम आहे.
- हे प्रामुख्याने "नमो महारोजगार मेळावा" नावाचे मोठ्या प्रमाणात रोजगार मेळावे आयोजित करण्यावर लक्ष केंद्रित करते जेथे कंपन्या आणि संभाव्य कर्मचारी थेट कनेक्ट होऊ शकतात.
- नोकरीच्या संधी उपलब्ध करून देण्यासाठी हा उपक्रम खाजगी क्षेत्राशी सहकार्य करतो.

भारतीय तटरक्षक दलाची ताफा 200 जहाजे, 100 विमानांपर्यंत वाढवण्याची योजना आहे

- भारतीय तटरक्षक दल 2025 किंवा 2026 च्या अखेरीस आपला ताफा 200 जहाजे, 100 विमाने पर्यंत वाढवण्याची योजना आखत आहे.
- सध्या भारतीय तटरक्षक दलाकडे सुमारे 157 जहाजे आणि सुमारे 78 विमाने आहेत.
- भारतीय तटरक्षक दल (ICG) हे भारतातील एक बहु-मिशन, सशस्त्र निमलष्करी दल आहे
- याचे प्रमुख महासंचालक असतात, मुख्यालय नवी दिल्ली येथे होते.

दलाई लामा 'धम्म दीक्षा' ला उपस्थित राहणार

- दलाई लामा महालक्ष्मी रेसकोर्स येथे आयोजित होणाऱ्या बौद्ध धर्मावरील 'धम्म दीक्षा' या आंतरराष्ट्रीय परिषदेला उपस्थित राहणार आहेत.
- धम्म दीक्षा, म्हणजे "धर्मात दीक्षा" ही बौद्ध धर्मावरील ऐतिहासिक आंतरराष्ट्रीय परिषद 15-16 डिसेंबर 2023 रोजी मुंबईत होणार आहे.
- डॉ. बी.आर.आंबेडकर यांचे स्वप्न पूर्ण करणारी ही ऐतिहासिक घटना असेल. आंबेडकर यांनी 1956 मध्ये बौद्ध धर्म स्वीकारल्यानंतर अशी परिषद आयोजित करण्याची योजना आखली होती.

ऑनलाईन गुन्हांचा सामना करण्यासाठी एकात्मिक सायबर प्लॅटफॉर्म

- सायबर गुन्हांचा शोध आणि मुकाबला करण्याच्या उद्देशाने महाराष्ट्र सरकार एक समर्पित सायबर व्यासपीठ स्थापन करणार आहे.
- बँका, एनबीएफसी, सर्व सोशल मीडिया साइट्स इत्यादींसह सर्व वित्तीय संस्थांना या व्यासपीठावर एकत्र आणण्यासाठी हे एक अतिशय गतिमान व्यासपीठ असेल.
- हे नवीनतम सॉफ्टवेअरसह एकत्रित केले जाईल जे खूप जलद प्रतिसाद वेळ तयार करेल.

2027 पर्यंत संपूर्ण बेस्टच्या ताफ्यात स्वच्छ ऊर्जेवर चालणाऱ्या बसेस असतील

- 2027 पर्यंत संपूर्ण बेस्टच्या ताफ्यात स्वच्छ ऊर्जेवर चालणाऱ्या बसेस असतील.
- 3,000 इलेक्ट्रिक बसेस आणि कॉम्प्रेस्ड नॅचरल गॅस (CNG) वर चालणाऱ्या 200 बसेसचे टेंडर काम आधीच पूर्ण केले आहे.
- या 3,000 ई-बसपैकी 900 डबलडेकर असतील.

अमृता पुजारीने महिला महाराष्ट्र केसरी कुस्तीचे विजेतेपद पटकावले

- शिरोळ येथील अमृता शशिकांत पुजारी हिने चंद्रपूर येथे झालेल्या महाराष्ट्र केसरी कुस्ती स्पर्धेत प्रतिष्ठेचा महाराष्ट्र केसरीचा किताब पटकावला.
- या स्पर्धेत राज्यभरातील 600 हून अधिक पैलवानांचा सहभाग होता.

सिडको करणार उलवे नदीच्या विस्तारीकरणाचे काम

- नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळाच्या (NMIA) आजूबाजूच्या गावांमधील पूरसदृश परिस्थिती कमी

करण्यासाठी आणि टाळण्यासाठी शहर आणि औद्योगिक विकास महामंडळाने (सिडको) उलवे नदीच्या पात्राचा विस्तार आणि गाळ काढण्याचे काम हाती घेतले आहे.

- राज्य महामार्ग (SH)-54 पासून राष्ट्रीय महामार्ग (NH)- 4B पर्यंत जाणाऱ्या नदीचा एक भाग पारगाव, डुंगी, दापोली, भंगारपाडा आणि खालचे ओवळे या पाच गावांमध्ये पूर टाळण्यासाठी पुन्हा विभागला जाणार आहे.

माथेरानच्या शार्लोट तलावाचे पुनरुज्जीवन करणार आहे

- हिल स्टेशनला पिण्यायोग्य पाण्याचा एकमेव स्त्रोत असलेल्या माथेरानमधील शार्लोट तलावाचे पुनरुज्जीवन करण्याचा निर्णय राज्य सरकारने घेतला आहे.
- हे केंद्राच्या अमृत 2.0 अभियानांतर्गत केले जाईल.
- धरणाची भिंत, दृष्टिकोन विकसित करून आणि प्लाझा उभारून पर्यटकांसाठी पायाभूत सुविधांच्या विकासाचाही या प्रकल्पात समावेश आहे.

विजय दिवस

- विजय दिवस, 16 डिसेंबर रोजी साजरा केला जातो, 1971 च्या मुक्तियुद्धात भारतीय सशस्त्र दलांनी पाकिस्तानवर मिळवलेल्या ऐतिहासिक विजयाची आठवण म्हणून.
- त्यातून बांगलादेशाला स्वातंत्र्य मिळाले.
- पाकिस्तानपासून स्वातंत्र्याच्या बंगाली लढ्यात हे युद्ध सुरू झाले.
- भारतीय सैन्याने, ऑपरेशन विजय अंतर्गत, मुक्ती वाहिनी (बंगाली मुक्ती दलाला) मदत करत, एक जलद आणि धोरणात्मक आक्रमण सुरू केले.
- 13 दिवसांच्या आत, पाकिस्तानी सैन्याने शरणागती पत्करली आणि संघर्षाचा शेवट झाला.
- विजय दिवस 3,800 हून अधिक भारतीय सैनिकांच्या बलिदानाचा सन्मान करतो आणि सशस्त्र दलांनी दाखवलेले धैर्य आणि एकता साजरी करतो.

लोणार सरोवर

- लोणार सरोवर महाराष्ट्रातील बुलढाणा जिल्ह्यातील दख्खनच्या पठारावर आहे
- खगोलीय टक्कराने साकारलेला हा निसर्गाचा विलोभनीय देखावा आहे.
- हे अनोखे सरोवर, ज्याला लोणार विवर म्हणूनही ओळखले जाते, ते 50,000 वर्षापूर्वी झालेल्या

उल्कापिंडाच्या आघातामुळे तयार झालेले एक खगोल आहे.

मुख्य वैशिष्ट्ये:

- **मूळ:** अंदाजे 1.2 किलोमीटर व्यासाचा आणि 150 मीटर खोलीसह उल्का प्रभावित विवर.
- **खारट-सोडा तलाव:** पाणी अत्यंत क्षारीय (pH 10.5) आणि सोडियम आणि कार्बोनेट क्षारांनी समृद्ध आहे, जे अद्वितीय वनस्पती आणि जीवजंतूंना आधार देते.

गालगुंडाचे दुर्मिळ दुष्परिणाम नोंदवले गेले

- डॉक्टरांनी व्हायरल इन्फेक्शनशी संबंधित एक असामान्य गुंतागुंत नोंदवल्यामुळे मुंबईत गालगुंडाच्या प्रकरणांमध्ये वाढ झाल्याने चिंता वाढली आहे: श्रवणशक्ती कमी झाली आहे.
- गालगुंड हा पॅरामीक्सोव्हायरस या गालगुंडाच्या विषाणूमुळे होतो.

बद्दल:

- गालगुंड हा एक संसर्गजन्य विषाणूजन्य संसर्ग आहे जो पॅरोटीड लाळ ग्रंथींच्या सूजाने दर्शविला जातो, पारंपारिकपणे बालरोग वयोगटावर परिणाम करतो परंतु किशोर आणि प्रौढांना देखील प्रभावित करू शकतो.
- एक सौम्य रोग मानला जात असताना, गालगुंडामुळे गंभीर दुष्परिणाम होऊ शकतात, एक किंवा दोन्ही कानांचे ऐकणे कमी होणे ही संभाव्य गुंता गुंतांपैकी एक आहे, तात्पुरती किंवा कायमची.

भारताची पहिली महिला कसोटी पंच

- वृंदा घनश्याम राठी भारताच्या पहिल्या महिला कसोटी पंच बनल्या आहेत.
- डीवाय पाटील स्टेडियमवर भारत आणि इंग्लंड यांच्यातील कसोटीच्या पहिल्या दिवशी तिने तिचे नाव कोरले.

बद्दल:

- नवी मुंबईत जन्मलेल्या राठीने 2014 मध्ये पंचांची परीक्षा उत्तीर्ण केली आणि त्यानंतर विविध सामन्यांमध्ये भूमिका बजावली.
- 2022 मध्ये ती बर्मिंगहॅम येथील राष्ट्रकुल क्रीडा स्पर्धेत उभी राहिली.
- राठीने महिला टी-20 विश्वचषक, महिला प्रीमियर लीग आणि आशियाई खेळांमध्येही भूमिका बजावली.
- या कसोटीमध्ये अखिल भारतीय अंपायरिंग शोचा समावेश आहे.

ठाणे खाडी

- ठाणे खाडी ही मुंबई शहर आणि महाराष्ट्रातील ठाणे जिल्ह्यामध्ये वसलेली एक 28 किमी लांबीची मोहरी नदी आहे.
- "मुंबईची लाइफलाइन" अशी बिरुदावली मिळवून या प्रदेशाच्या पर्यावरणीय आणि आर्थिक जडणघडणीत ती महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते.

महत्वाची वैशिष्ट्ये:

1. **जैवविविधता हेवन:** ठाणे खाडीमध्ये 350 हून अधिक प्रजातींचे पक्षी, 130 प्रजातींचे मासे आणि असंख्य अपृष्ठवंशी प्राण्यांनी भरलेली वैविध्यपूर्ण परिसंस्था आहे.
2. हे भव्य ग्रेटर फ्लेमिंगोसह मध्य आशियाई उड्डाण मार्गाने प्रवास करणाऱ्या स्थलांतरित पक्ष्यांसाठी एक महत्त्वपूर्ण थांबा म्हणून काम करते.
3. **खारफुटीचे नंदनवन:** खाडीवर हिरवीगार खारफुटीची जंगले आहेत, नैसर्गिक फिल्टर म्हणून काम करतात जे पाणी शुद्ध करतात, किनारपट्टीची धूप रोखतात आणि असंख्य प्रजातींना प्रजननासाठी जागा देतात.

राज्य बातम्या

लालदुहोमा यांनी मिझोरामचे मुख्यमंत्री म्हणून शपथ घेतली

- झोरम पीपल्स मूव्हमेंट (ZPM) नेते लालदुहोमा यांनी मिझोरामचे मुख्यमंत्री म्हणून शपथ घेतली
- श्री लालदुहोमा यांनी त्यांच्या नवीन सरकारचे 12 कार्यक्रम येत्या 100 दिवसांत राबविणार असल्याची घोषणा केली.
- श्री लालदुहोमा यांनी माजी पंतप्रधान इंदिरा गांधी यांचे सुरक्षा प्रभारी म्हणून काम केले होते
- ते माजी आयपीएस आहेत.

बिहारची पकडवा विवाह प्रथा

- अलीकडे, पाटणा उच्च न्यायालयाने सक्तीचा विवाह रद्द केला आहे, ज्याला सामान्यतः "पकडवा विवाह" असे संबोधले जाते, जे एक दशकापूर्वी झाले होते.

बद्दल

- बिहार राज्यातील ही एक पारंपारिक प्रथा आहे.
- 'पकडवा विवाह'मध्ये लग्नासाठी मुलाची किंवा मुलीची संमती घेतली जात नाही. मुलांचे अपहरण करून किंवा बंधक बनवून प्रथा परंपरांनुसार मुलीशी लग्न केले जाते.
- यामध्ये वधू-वर बनणाऱ्या मुला-मुलींच्या इच्छेला महत्त्व नसते.

छत्तीसगडचे नवे मुख्यमंत्री

- **विष्णू देव साई** यांची छत्तीसगडचे नवे मुख्यमंत्री म्हणून निवड करण्यात आली आहे
- हे पद भूषवणारे ते **पहिले आदिवासी नेते** असतील.
- छत्तीसगडच्या 23 वर्षांच्या जुन्या इतिहासातील **इतर मागासवर्गीय वर्चस्व असलेल्या मध्य मैदानाच्या पलीकडे असलेल्या प्रदेशातून आलेले ते पहिले** आहेत.

मध्य प्रदेशचे नवे मुख्यमंत्री

- **मोहन यादव** यांनी मध्य प्रदेशचे 19 वे मुख्यमंत्री म्हणून शपथ घेतली
- ते उज्जैन-दक्षिण (दक्षिण) चे तीन वेळा आमदार आहेत आणि **इतर मागासवर्गीय (ओबीसी) प्रमुख नेते** आहेत.
- **जगदीश देवडा आणि राजेंद्र शुक्ला** यांनी उपमुख्यमंत्रिपदाची शपथ घेतली

राजस्थानचे नवे मुख्यमंत्री

- **राजस्थानचे 14 वे मुख्यमंत्री** म्हणून **भजनलाल शर्मा** शपथ घेणार आहेत
- **दिया कुमारी आणि प्रेमचंद बैरवा** हे उपमुख्यमंत्री असतील.

अयोध्या विमानतळासाठी एरोड्रोम परवाना

- **नागरी विमान वाहतूक महासंचालनालयाने अयोध्या विमानतळासाठी एरोड्रोम परवाना मंजूर** केला आहे.
- भारतीय विमानतळ प्राधिकरणाने **₹350 कोटी** खर्च करून विमानतळ विकसित केले आहे.
- डीजीसीएची परवानगी **राममंदिर उद्घाटनापूर्वी आली आहे.**

आंतरराष्ट्रीय बातम्या

गाझा-इस्त्रायल संघर्षावर भारताचे मत

- भारताने **संयुक्त राष्ट्र महासभेच्या (UNGA) ठरावाच्या बाजूने मतदान केले** ज्यामध्ये **इस्त्रायलला तात्काळ युद्धविराम**, आंतरराष्ट्रीय कायदानुसार नागरिकांचे संरक्षण आणि सर्व ओलीसांची सुटका करण्याचे आवाहन करण्यात आले.
- ठरावाच्या बाजूने मतदान करणाऱ्या **153 देशांपैकी भारताचा समावेश होता**, जिथे **अमेरिका आणि इस्त्रायलसह केवळ 10 देशांनी** ठरावाच्या विरोधात मतदान केले आणि 23 देशांनी अनुपस्थित राहिले.

भारत आणि अमेरिका आर्थिक गुन्ह्यांचा मुकाबला करतात भारत आणि अमेरिका यांच्यात **मनी लाँडरिंगविरोधी आणि दहशतवादाला वित्तपुरवठा रोखण्यावर** द्विपक्षीय संवाद झाला.

महत्त्वाचे मुद्दे

- क्रिष्टो करन्सीसारख्या **आभासी मालमत्तेसाठी जागतिक स्तरावरील मानकांच्या अंमलबजावणीला गती देण्याची गरज असल्याबद्दल** देशांनी सहमती दर्शवली.
- देशांनी **फायदेशीर मालकीमध्ये पारदर्शकता वाढवण्याच्या पावलांवरही चर्चा केली.**

अर्थव्यवस्था बातम्या

RBI ने UPI पेमेंट मर्यादा वाढवली

- **रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया (RBI)** ने आरोग्य सेवा आणि शिक्षणासाठी UPI पेमेंट मर्यादा **₹1 लाखांवरून ₹5 लाख** आणि क्रेडिट कार्ड आणि विमा प्रीमियम पेमेंटसाठी आवर्ती ई-पेमेंट अनिवार्यता तसेच **म्युच्युअल फंड गुंतवणुकीची मर्यादा ₹15,000 च्या सध्याच्या मर्यादेपासून ₹1 लाख** केली आहे.
- कर्ज उत्पादनांच्या **वेब-एकत्रीकरणासाठी नियामक फ्रेमवर्क तयार** करण्याचा निर्णयही घेतला आहे.
- यामुळे **ग्राहक केंद्रितता आणि डिजिटल कर्जामध्ये पारदर्शकता वाढेल अशी अपेक्षा आहे.**

निव्वळ प्रत्यक्ष कर पावत्या

- भारताचे **निव्वळ प्रत्यक्ष कर संकलन 30 नोव्हेंबरपर्यंत 23.4% वाढून ₹10.64 लाख कोटींवर पोहोचले आहे**, जे वर्षाच्या अर्थसंकल्पीय अंदाजाच्या 58.34% गाठले आहे
- गेल्या महिन्याच्या अखेरीस एकूण प्रत्यक्ष कर **किटी ₹12.67 लाख** कोटींवर पोहोचली होती, जी आधीच्या वर्षाच्या याच कालावधीच्या तुलनेत **17.7% वाढली आहे.**
- आयकरदात्यांना दिलेला परतावा **₹2.03 लाख** कोटींवर पोहोचला आहे.

कराराच्या बातम्या

टाटा पॉवर EV, IOCL संयुक्तपणे 500 चार्जिंग पॉइंट्स उभारणार आहेत

- **टाटा पॉवर ईव्ही चार्जिंग सोल्युशन्स लिमिटेड आणि इंडियन ऑइल कॉर्पोरेशन लिमिटेड (IOCL)** यांनी सामंजस्य करारावर स्वाक्षरी केली आहे.
- ते **देशभरात जलद आणि अल्ट्राफास्ट इलेक्ट्रिक वाहन (EV) चार्जिंग पॉइंट्स आणणार आहे.**

महत्त्वाचे मुद्दे

- टाटा पॉवर अनेक IOCL रिटेल आउटलेट्समध्ये 500 हून अधिक EV चार्जिंग पॉईंट्स स्थापित करेल जेणेकरून शहरांदरम्यान प्रवास करणाऱ्या EV मालकांसाठी रेंजची चिंता कमी होईल.
- हे शाश्वत इलेक्ट्रिक मोबिलिटी भविष्यासाठी सुलभता आणि सर्वसमावेशकतेला हातभार लावेल.

शिखर परिषद बातम्या

जागतिक स्टॉकटेकवर नवीन हवामान मसुदा

- ग्लोबल स्टॉकटेकच्या नवीनतम मसुद्यात जीवाश्म इंधनाच्या वापराच्या "फेज-आउट" किंवा कालबद्ध समाप्तीसह अक्षय ऊर्जा क्षमतेच्या तिप्पट वाढीचा संबंध जोडला आहे.
- दुबई येथे नुकत्याच झालेल्या UN च्या हवामान शिखर परिषदेत वाटाघाटी केल्या गेलेल्या प्रमुख दस्तऐवजांपैकी हे एक आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

- जीवाश्म इंधनावर आधारित ऊर्जेचे विस्थापन करण्यासाठी नूतनीकरणक्षम उर्जा क्षमतेत वाढ धोरणात्मकरित्या अंमलात आणली जाईल याची खात्री केली जात आहे, ज्यामुळे नूतनीकरणयोग्य आणि उच्च-उत्सर्जन ऊर्जा स्रोतांवर जागतिक अवलंबित्व लक्षणीयरीत्या कमी होते.
- ताज्या मसुद्यात "जीवाश्म इंधनाचा योग्य आणि व्यवस्थित फेज-आउट" करण्याची मागणी करणारे कलम देखील काढून टाकले आहे.
- 80% हरितगृह वायू उत्सर्जनासाठी जबाबदार असलेले जीवाश्म इंधन - 2100 पर्यंत जागतिक तापमान 1.5 अंश सेल्सिअसपेक्षा जास्त वाढू नये आणि ऊर्जा कंपन्या शतकाच्या मध्यापर्यंत जीवाश्म इंधनमुक्त व्हाव्यात अशा प्रकारे चार टोकदार पर्यायांनी हे आता बदलले गेले आहे.
- मजकूराच्या पूर्वीच्या आवृत्तीत बदल न केलेला "अनबेटेड कोळसा उर्जेचा वेगवान फेज-आउट" वरील कलम आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- दोन वर्षांपूर्वी ग्लासगो येथे झालेल्या COP-26 मध्ये, भारताच्या आग्रहास्तव आणि युनायटेड स्टेट्स आणि चीनच्या पाठिंब्यावर, जगाने कोळसा "फेज डाउन" न करता "टप्प्याने खाली" करण्याचे मान्य केले होते.

दुबई कन्सेन्सस

- COP-28 देशांनी ऊर्जा प्रणालींमध्ये जीवाश्म इंधनापासून दूर जाण्यासाठी, न्याय्य, व्यवस्थित आणि न्याय्य रीतीने स्वीकारले.
- त्यांनी त्याला दुबई कन्सेन्सस असे नाव दिले.
- 2050 पर्यंत निव्वळ शून्य गाठण्याचे उद्दिष्ट आहे.

नवी दिल्ली घोषणा

- 28 देशांच्या प्रतिनिधींनी आणि युरोपियन युनियनने कृत्रिम बुद्धिमत्तेवरील जागतिक भागीदारीची "नवी दिल्ली घोषणा" स्वीकारली.
- भारत शिखर परिषदेचे आयोजन करत आहे आणि 2024 मध्ये GPAI गटाचे अध्यक्षपद भूषवणार आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

- हे लोकशाही मूल्ये आणि मानवी हक्कांमध्ये रुजलेल्या विश्वासाह AI च्या जबाबदार कारभारासाठी आणि AI च्या विश्वासाह, जबाबदार, शाश्वत आणि मानव-केंद्रित वापराला प्रोत्साहन देण्यासाठी तत्त्वांप्रती देशांच्या वचनबद्धतेची पुष्टी करते.
- GPAI हा उत्तर आणि दक्षिण अमेरिका, युरोप आणि पूर्व आशियातील देशांचा समूह आहे, जे AI चा विश्वासाह विकास, उपयोजन आणि वापरासाठी प्रयत्नशील आहेत.

खेळ बातम्या

UWW रायझिंग स्टार ऑफ द इयर

- अंतीम पंधल (53kg) हिला महिला विभागात युनायटेड वर्ल्ड रेसलिंग (UWW) 2023 चा रायझिंग स्टार घोषित करण्यात आले आहे.
- अंतीमने तिच्या वरिष्ठ आशियाई चॅम्पियनशिप पदार्पणात रौप्यपदक जिंकले, तिच्या अंडर-20 विश्व विजेतेपदाचा बचाव केला आणि त्यानंतर जागतिक अजिंक्यपद स्पर्धेत कांस्यपदक जिंकले.
- ती दोन वेळा वर्ल्ड अंडर-20 चॅम्पियन आणि वरिष्ठ जागतिक कांस्यपदक विजेती आहे.

खेलो इंडिया पॅरा गेम्स

- टोकियो ऑलिम्पिक चॅम्पियन मनीष नरवालने खेलो इंडिया पॅरा गेम्सच्या 10 मीटर एअर पिस्तूल SH1 प्रकारात सुवर्णपदक जिंकले.

- टेबल टेनिसमध्ये, **पॅरालिम्पिक आणि पॅरा एशियाड पदक विजेत्या भाविना पटेलने** चौथीच्या वर्गात गुजरातचा सहकारी **शमीम चावडावर** 3-0 असा विजय मिळवला.
- **खेलो इंडिया पॅरा गेम्स (KIPG)** हा अपंग खेळाडूसाठी खेलो इंडिया उपक्रमांतर्गत वार्षिक क्रीडा स्पर्धा आहे.

आणि विकासासाठी उत्कृष्ट योगदान देणाऱ्या **व्यक्ती किंवा संस्थांना दरवर्षी दिला जाणारा एक प्रतिष्ठित पुरस्कार** आहे.

- हा पुरस्कार भारताच्या दिवंगत **पंतप्रधान इंदिरा गांधी** यांच्या नावावर ठेवण्यात आला आहे आणि त्याची स्थापना **इंदिरा गांधी मेमोरियल ट्रस्टने 1986** मध्ये केली होती.

पुरस्कार बातम्या

मेस्सीला टाइमचा 'अॅथलीट ऑफ द इयर' घोषित

- लिओनेल मेस्सीला 2023 साठी टाइम मॅगझिनचा **'अॅथलीट ऑफ द इयर'** म्हणून घोषित करण्यात आले आहे.
- त्याला नुकताच **आठवा बॅलन डी'ओर पुरस्कार** मिळाला.

'नाटू नाटू' या गीतकारावरील माहितीपटाला पुरस्कार मिळाला

- ऑस्कर पुरस्कार विजेते गीतकार सुभाष चंद्रबोस यांच्यावरील माहितीपटाला **12व्या मुंबई शॉर्ट्स इंटरनॅशनल फिल्म फेस्टिव्हलमध्ये** पुरस्कार मिळाला आहे.
- RRR या तेलगू चित्रपटातील **'नाटू नाटू'** गाण्यासाठी तो प्रसिद्ध आहे

महत्त्वाचे मुद्दे

- ज्येष्ठ पत्रकार **चिलकुरी सुशील राव** यांनी निर्मित आणि दिग्दर्शित केलेल्या माहितीपटाला महोत्सवात **विशेष पुरस्कार प्रदान** करण्यात आला.
- श्री चंद्रबोस यांनी **95 व्या अकादमी पुरस्कारांमध्ये सर्वोत्कृष्ट मूळ गाण्यासाठी ऑस्कर जिंकला.**

इंदिरा गांधी शांतता पुरस्कार

- शास्त्रीय पियानोवादक **डॅनियल बेरेनबोईम** आणि शांतता कार्यकर्ते **अली अबू अब्बाड** यांना 2023 च्या शांतता, निःशस्त्रीकरण आणि विकासासाठी **इंदिरा गांधी पुरस्कार** विजेते म्हणून घोषित करण्यात आले आहे.
- इस्रायल-पॅलेस्टाईन संघर्षाच्या अहिंसक निराकरणासाठी **इस्रायल आणि अरब जगतातील तरुण आणि लोकांना एकत्र आणण्याच्या त्यांच्या प्रयत्नांसाठी** हे दिले जाते.

बद्दल

- शांतता, निःशस्त्रीकरण आणि विकासासाठी **इंदिरा गांधी पारितोषिक** हा आंतरराष्ट्रीय शांतता, निःशस्त्रीकरण

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान बातम्या

गुगलने 'जेमिनी' चे अनावरण केले, माणसांसारखे वागण्यासाठी प्रशिक्षित एआय तंत्रज्ञान

Google ने **प्रोजेक्ट जेमिनी** लाँच केले, एक **AI मॉडेल** जे **मानवासारखे वागण्यास प्रशिक्षित आहे** जे तंत्रज्ञानाच्या संभाव्य वचन आणि संकटांबद्दल वादविवाद तीव्र करेल.

महत्त्वाचे मुद्दे

- रोलआउट टप्प्याटप्प्याने उघड होईल, जेमिनीच्या **'नॅनो' आणि 'प्रो'** नावाच्या कमी अत्याधुनिक आवृत्त्या Google च्या AI-संचालित चॅटबॉट बार्ड आणि त्याच्या पिक्सेल 8 प्रो स्मार्टफोनमध्ये त्वरित समाविष्ट केल्या जातील.
- जेमिनी **डिव्हाइसवर केलेल्या रेकॉर्डिंगचा त्वरित सारांश देण्यास सक्षम असेल** आणि मेसेजिंग सेवांवर स्वयंचलित उत्तरे प्रदान करेल, WhatsApp पासून रिपोर्ट्सच्या गटासाठी मिथुनच्या प्रात्यक्षिकावर आधारित, Google चे **'बार्ड एडव्हान्स'** कदाचित मजकूर, फोटो आणि व्हिडीओचा समावेश असलेली सादरीकरणे ओळखून आणि समजून घेऊन अभूतपूर्व AI मल्टीटास्किंग करण्यास सक्षम असेल.

यू.एस. एफडीएने सिकलसेल रोगासाठी जनुक उपचारांच्या जोडीला मान्यता दिली

- यू.एस. **फूड अँड ड्रग अँडमिनिस्ट्रेशन (FDA)** ने सिकल सेल रोगासाठी जनुक उपचारांच्या जोडीला मान्यता दिली आहे, ज्यात **CRISPR** जनुक संपादन तंत्रज्ञानावर आधारित पहिल्या उपचारांचा समावेश आहे.
- एजन्सीने **ब्लूबर्ड बायोमधून लिफगेनियाला मान्यता दिली** आणि या आजारासाठी **व्हर्टेक्स फार्मास्युटिकल्स** आणि सीआरआयएसपीआर थेरप्युटिक्स या भागीदारांद्वारे **कॅसगेव्ही** नावाच्या वेगळ्या उपचारांना मान्यता दिली.
- दोन्ही थेरपी **12 वर्षे आणि त्याहून अधिक** वयाच्या लोकांसाठी मंजूर करण्यात आल्या होत्या.

सिकलसेल रोगाबद्दल

- हा एक वेदनादायक, **अनुवांशिक रक्त विकार** आहे जो दुर्बल करू शकतो आणि अकाली मृत्यू होऊ शकतो.
- यूएस मधील अंदाजे 1,00,000 लोकांवर याचा परिणाम होतो, त्यापैकी बहुतेक कृष्णवर्णीय आहेत.
- सिकल सेल रोगामध्ये, शरीर सदोष, सिकल-आकाराचे हिमोग्लोबिन बनवते, ज्यामुळे शरीराच्या ऊतींमध्ये ऑक्सिजन योग्यरित्या वाहून नेण्याची लाल रक्तपेशींची क्षमता बिघडते.
- सिकल पेशी एकत्र चिकटून राहतात आणि लहान रक्तवाहिन्या रोखू शकतात**, ज्यामुळे तीव्र वेदना होतात. यामुळे स्ट्रोक आणि अवयव निकामी होऊ शकतात.
- सिकलसेल रोगावर दीर्घकालीन उपचार म्हणजे **बोन मॅरो ट्रान्सप्लांट**.

वेब ब्राउझर

- वेब ब्राउझर** हा एक अनुप्रयोग आहे जो लोक इंटरनेटद्वारे संदेश पाठविण्यासाठी आणि प्राप्त करण्यासाठी वापरतात.
- दुसऱ्या शब्दांत, ब्राउझर हा एक प्रोग्राम आहे जो तुमच्या **डिव्हाइसवर चालतो**, ज्याचा उद्देश इंटरनेटवरून वेगवेगळ्या **फॉर्मॅटमध्ये माहिती मिळवणे** आणि **डिव्हाइसवर दाखवणे** हा आहे.
- हे उलटे देखील करते, तुमचे इनपुट प्राप्त करते (म्हणा, एक क्लिक), ते कोडमध्ये भाषांतरित करते आणि इंटरनेटवरील इतर मशीनवर प्रसारित करते.

कार्बन कॅप्चर आणि स्टोरेज (CCS)

- CCS अशा तंत्रज्ञानाचा संदर्भ देते जे **कार्बन डायऑक्साइड (CO₂)** वातावरणात सोडण्यापूर्वी **उत्सर्जनाच्या स्रोतावर कॅप्चर** करू शकतात.
- या स्रोतांमध्ये **जीवाश्म इंधन उद्योग** (जेथे कोळसा, तेल आणि वायू वीज निर्मितीसाठी ज्वलन केले जातात) आणि **स्टील आणि सिमेंट उत्पादनासारख्या औद्योगिक प्रक्रियांचा समावेश** होतो.

कार्बन-डायऑक्साइड काढणे (सीडीआर)

- सीडीआर हे दोन्ही **नैसर्गिक साधन जसे की वनीकरण किंवा पुनर्वसन आणि थेट हवा पकडण्यासारख्या** तंत्रज्ञानाचे रूप घेते, जेथे मशीन्स त्यांच्या सभोवतालच्या वातावरणातील CO₂ शोषून आणि ते जमिनीखाली साठवून झाडांची नक्कल करतात.

भारतातील सर्वात वेगवान सौर-इलेक्ट्रिक बोट लॉन्च

- बाराकुडा-** भारतातील सर्वात वेगवान सौर-इलेक्ट्रिक बोट अलप्पुझा येथील अरूरजवळील **नॅव्हल्ट सोलर आणि इलेक्ट्रिक बोट्सच्या** प्रांगणात लॉन्च करण्यात आली.
 - हे **पर्यावरणपूरक सागरी वाहतुकीचे** उदाहरण आहे.
- #### महत्त्वाचे मुद्दे
- हे नाव **स्विफ्ट, लांबलचक मासा, बाराकुडा** याच्या नावावरून ठेवण्यात आले आहे
 - हे **नावाल्त** द्वारे डिझाइन केले होते आणि **12 प्रवासी आणि मालवाहू जहाजासाठी वर्कबोट** म्हणून खडबडीत समुद्रात देखील तैनात केले जाऊ शकते.
 - 14-मीटर-लांब, 4.4-मीटर-रुंद** जहाज 12.5 नॉट्स (23 किमी प्रतितास) इतका उच्च वेग मिळवू शकतो आणि एका चार्जवर त्याची श्रेणी सात तास आहे.
 - यात **टुन 50 kW इलेक्ट्रिक मोटर्स, सागरी दर्जाची LFP बॅटरी आणि 6 kW सौर उर्जा** आहे.

अहवाल व निर्देशक बातम्या

निश्चित डोस संयोजन समस्येवर नवीन अभ्यास

- भारत, कतार आणि युनायटेड किंग्डममधील शिक्षणतज्ज्ञांच्या गटाने अलीकडेच **जर्नल ऑफ फार्मास्युटिकल पॉलिसी अँड प्रॅक्टिसमध्ये** भारतात विकल्या जाणाऱ्या **प्रतिजैविकांच्या अप्रमाणित आणि अगदी बंदी घातलेल्या निश्चित डोस संयोजन (FDC) च्या प्रमाणावरील एक चिंताजनक नवीन अभ्यास** प्रकाशित केला आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

- फार्मास्युटिकल उद्योगाच्या विक्री डेटाचा वापर करून, अभ्यास दस्तऐवज दाखवतो की 2020 मध्ये, देशात बंदी असतानाही **60.5% प्रतिजैविक (239 फॉर्म्युलेशन समाविष्टित) अप्रमाणित होते आणि आणखी 9.9% (39 फॉर्म्युलेशन समाविष्टित) विकले** जात होते.
- यापैकी बऱ्याच अनधिकृत किंवा बंदी घातलेल्या FDCs मध्ये **प्रतिजैविक असतात**, कारण भारतात **अँटीबॅक्टेरियल मायक्रोबियल रेझिस्टन्स (AMR) चे प्रमाण वाढत** आहे.

निश्चित डोस संयोजन (FDC)

- फिक्स्ड डोस कॉम्बिनेशन (एफडीसी)** हे **एक किंवा अधिक ज्ञात औषधांचे संयोजन** आहे आणि काही रोगांच्या उपचारांमध्ये ते उपयुक्त ठरू शकते कारण संयोजन रुग्णांचे अनुपालन सुधारू शकते.

- उदाहरणार्थ, एखाद्या रुग्णाला विशिष्ट उपचारांसाठी तीन वेगवेगळी औषधे घ्यावी लागतील, तर तो एक घेणे विसरू शकतो.
- परंतु तिन्ही औषधे एकाच टॅब्लेटमध्ये किंवा एका सिरपमध्ये एकत्र केल्यास, ती एक किंवा दोन औषधे घेण्यास विसरण्याची शक्यता कमी होते.
- **एडस सारख्या रोगांसाठी**, हे चांगले दस्तऐवजीकरण आहे की FDCs रुग्णांचे पालन सुधारण्यासाठी खूप उपयुक्त असल्याचे सिद्ध झाले आहे, जे दिवसाच्या शेवटी उपचारांचे परिणाम सुधारते.

FDC सह समस्या

- सर्व औषधांचे साइड इफेक्ट्स असतात आणि एकत्र तयार केल्यावर, **सक्रिय घटक किंवा अगदी एक्सिपियंट्स (निष्क्रिय घटक) प्रत्येक औषधाच्या कार्यपद्धतीवर परिणाम करू शकतात अशी शक्यता असते.**
- असाच एक कायदा म्हणजे **ड्रग (प्राइसेस कंट्रोल) ऑर्डर (DPCO)**, ज्याच्या अंतर्गत सरकार वैयक्तिक औषधांच्या किमती निश्चित करते.
- औषधांचे संयोजन पारंपारिकपणे DPCO अंतर्गत येत नसल्यामुळे, फार्मास्युटिकल उद्योगाने ठरवले की FDC बनवण्याने DPCO मधून सुटण्याचा एक सोपा मार्ग आहे.

WHO द्वारे रस्त्यावरील मृत्यूवरील अहवाल

- वर्ल्ड हेल्थ ऑर्गनायझेशन (डब्ल्यूएचओ) च्या अहवालात **'रोड सेफ्टी 2023 वरील ग्लोबल स्टेटस रिपोर्ट'** असे नमूद केले आहे की 2010 ते 2021 दरम्यान जगभरातील रस्त्यावरील वाहतूक मृत्यूंमध्ये **5% ने घट होऊन 1.19 दशलक्ष पर्यंत घट झाली आहे**, 108 युनायटेड नेशन्स सदस्य देशांनी घट नोंदवली आहे.

मुख्य तथे

- भारताने मृतांच्या संख्येत **15% वाढ नोंदवली आहे.**
- भारतातील रस्ते वाहतूक मृत्यूंची संख्या 2010 मध्ये **1.34 लाखांवरून 2021 मध्ये 1.54 लाख झाली.**
- जागतिक मोटार वाहनांच्या ताफ्यात 160% वाढ झाली आहे आणि वार्षिक मृत्यू दर 1 लाख वाहनांमागे 79 मृत्यूंवरून 47 मृत्यूंपर्यंत घसरला आहे, जी **41% कमी आहे.**
- जागतिक रस्ते वाहतूक मृत्यूंपैकी **28% WHO च्या दक्षिण-पूर्व आशिया प्रदेशात**, 25% पश्चिम पॅसिफिक प्रदेशात, 19% आफ्रिकन प्रदेशात, 12% अमेरिकेच्या प्रदेशात, 11% पूर्व भूमध्य प्रदेशात आणि युरोपियन प्रदेशात 5%.
- **10 पैकी नऊ मृत्यू कमी आणि मध्यम उत्पन्न असलेल्या देशांमध्ये होतात.**

ई-सिगारेटच्या वापरावर WHO

- **जागतिक आरोग्य संघटनेच्या** मते, लोकसंख्येच्या पातळीवर तंबाखूचा वापर सोडण्यासाठी ग्राहक उत्पादने म्हणून ई-सिगारेट प्रभावी असल्याचे दिसून आले नाही.
- लोकसंख्येच्या आरोग्यावर होणाऱ्या विपरित परिणामांवर एक चिंताजनक पुरावा आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

- **13-15 वर्षे वयोगटातील मुले** सर्व WHO क्षेत्रांमधील **प्रौढांपेक्षा जास्त दराने ई-सिगारेट** वापरत आहेत.
- निकोटीन असलेली ई-सिगारेट **अत्यंत व्यसनाधीन** आहेत आणि आरोग्यासाठी हानिकारक आहेत.
- ते विषारी पदार्थ तयार करतात, ज्यापैकी काही **कर्करोगासाठी ओळखले** जातात आणि काही **हृदय आणि फुफ्फुसांच्या** विकारांचा धोका वाढवतात.
- याचा मेंदूच्या विकासावरही परिणाम होऊ शकतो आणि तरुणांना शिकण्याचे विकार होऊ शकतात.
- ई-सिगारेटच्या संपर्कात आल्याने **गर्भवती महिलांच्या गर्भाच्या विकासावर विपरित परिणाम** होतो.
- **ई-सिगारेट्सच्या उत्सर्जनाच्या संपर्कात राहणाऱ्यांनाही धोका** निर्माण होतो.

तुम्हाला माहित आहे का?

- भारतात, ई-सिगारेट आणि तत्सम उपकरणे बाळगणे हे **इलेक्ट्रॉनिक सिगारेट प्रतिबंध कायदा, 2019** चे उल्लंघन आहे.
- अभ्यास सातत्याने दाखवतात की जे तरुण ई-सिगारेट वापरतात ते आयुष्याच्या उत्तरार्धात सिगारेट वापरण्याची शक्यता **तिप्पट** असते.

भारतात लॉजिस्टिक खर्च

- **वाणिज्य आणि उद्योग मंत्रालयाने** नियुक्त केलेल्या **नॅशनल कौन्सिल फॉर अप्लाईड इकॉनॉमिक रिसर्च (NCAER)** ने एक अहवाल जारी केला आहे.
- भारताचा रसद खर्च **2013-14 मध्ये 8.6% ते 9.8% वरून 2021-22 मध्ये GDP च्या 7.8% -8.9%** पर्यंत कमी झाला आहे.
- हा अंदाज देशाच्या लॉजिस्टिक खर्चाच्या GDP च्या **14% इतका** जास्त असणारा पूर्वीचा अंदाज काढून टाकतो.
- **परिवहन सेवा, स्टोरेज आणि वेअरहाउसिंग क्षेत्रांचे** उत्पादन यासारख्या डेटासाठी डेटा राष्ट्रीय लेखा आकडेवारीवर अवलंबून आहे.

विविध बातम्या

जागतिक मानवाधिकार दिन

- दरवर्षी 10 डिसेंबर रोजी जागतिक मानवाधिकार दिन साजरा केला जातो.
- हे 1948 मध्ये युनायटेड नेशन्स जनरल असेंब्लीद्वारे मानवी हक्कांच्या सार्वत्रिक घोषणा (UDHR) च्या दत्तकतेचे स्मरण करते.
- हा दिवस महत्त्वपूर्ण आहे कारण तो मानवी हक्कांच्या समस्यांबद्दल जागरूकता वाढवतो आणि त्यांचे संरक्षण करण्यासाठी कृती करण्यास प्रोत्साहित करतो.
- हा महत्त्वाचा दस्तऐवज वंश, लिंग, राष्ट्रीयत्व, धर्म किंवा इतर कोणत्याही स्थितीकडे दुर्लक्ष करून, प्रत्येक माणसाला अंतर्भूत मूलभूत अधिकार आणि स्वातंत्र्याची रूपरेषा देतो.
- जरी ती बंधनकारक नसलेली घोषणा असली तरी ती आंतरराष्ट्रीय मानवाधिकार कायद्यासाठी मूलभूत दस्तऐवज म्हणून काम करते.
- 2023 ची थीम: "सन्मान, स्वातंत्र्य आणि सर्वांसाठी न्याय."
- ही थीम मानवी हक्कांच्या सार्वत्रिकतेवर आणि प्रत्येकाच्या हक्कांचा आदर आणि संरक्षण असलेल्या जगासाठी कार्य करत राहण्याची गरज यावर जोर देते.

बेघर होणे हे मानवी हक्कांचे उल्लंघन आहे

संदर्भ:

- युनायटेड नेशन्स हाय कमिशनर फॉर रिफ्युजी (UNHRA) ने बेघर होणे हे जागतिक मानवी हक्कांचे उल्लंघन असल्याचे म्हटले आहे.
- 10 डिसेंबर रोजी पाळण्यात येणाऱ्या जागतिक मानवाधिकार दिनाच्या पार्श्वभूमीवर हा निर्णय घेण्यात आला
- शहरातील बेघरांची समस्या दूर करण्यासाठी राज्याला आवश्यक ती पावले उचलण्याची सूचनाही करण्यात आली.

तुम्हाला माहित आहे का?

- मानवी हक्क दिन 2023 साजरे करण्यासाठी नियमन केलेली थीम 'सर्वांसाठी स्वातंत्र्य, समानता आणि न्याय' आहे.

आंतरराष्ट्रीय सार्वत्रिक आरोग्य कव्हरेज दिवस

- संयुक्त राष्ट्रसंघाने 12 डिसेंबर हा आंतरराष्ट्रीय सार्वत्रिक आरोग्य कव्हरेज दिवस (UHC दिवस) म्हणून घोषित केला.
- आंतरराष्ट्रीय युनिव्हर्सल हेल्थ कव्हरेज डेचे उद्दिष्ट मजबूत आणि लवचिक आरोग्य प्रणाली आणि बहु-

- स्टेकहोल्डर भागीदारांसह सार्वत्रिक आरोग्य कव्हरेजच्या गरजेबद्दल जागरूकता वाढवणे आहे.
- या वर्षीच्या युनिव्हर्सल हेल्थ कव्हरेज डे 2023 ची थीम आहे - सर्वांसाठी आरोग्य: कृती करण्याची वेळ.
- हे मुळात आरोग्य प्रणालीच्या लवचिकतेवर लक्ष केंद्रित करणाऱ्या विशिष्ट कृतींसाठी कॉल करणे आहे.

Adda247

Maharashtra ka mahapack

Live classes, Test series
Recorded videos, E-books

MPSC (राज्यसेवा) MPSC (संयुक्त) महाराष्ट्र पोलीस तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग महानगर पालिका नगर परिषद, जिल्हा परिषद, SSC & ALL OTHER STATE EXAM

इंडिया आर्ट, आर्किटेक्चर अँड डिझाईन बिनाले

संदर्भ

- कला आणि स्थापत्यकलेच्या क्षेत्रात भारताचा पुनःपुन्हा उदय झाल्यामुळे संपूर्ण मानवजातीचा फायदा होईल, असे पंतप्रधानांनी अलीकडेच अधोरेखित केले.
- लाल किल्ल्यावरील भारतातील पहिले कला, वास्तुकला आणि डिझाईन बिनालेच्या उद्घाटनप्रसंगी ते करण्यात आले.

महत्त्वाचे मुद्दे

- भारत व्हेनिस, लंडन आणि साओ पाउलो सारख्या शहरांमध्ये समान सांस्कृतिक कार्यक्रमांच्या धर्तीवर आधुनिक प्रणाली विकसित करण्यासाठी काम करत आहे.
- दिल्ली, कोलकाता, मुंबई, अहमदाबाद आणि वाराणसी येथे उभारल्या जाणाऱ्या सांस्कृतिक जागा शहरांना सांस्कृतिकदृष्ट्या समृद्ध करतील.
- बिनालेमध्ये सात थीमवर प्रदर्शन आहेत - भारताचे दरवाजे, भारताचे उद्याने, भारताचे बाओली (स्टेपवेल), भारताचे मंदिर, स्वतंत्र भारताचे

आर्किटेक्चरल वंडर्स, स्वदेशी डिझाइन आणि वास्तुकला आणि डिझाइनमधील महिला.

- प्रदर्शने परस्परसंवादी प्रतिष्ठापनांसह भौतिक आणि डिजिटल अशा दोन्ही स्वरूपात तयार केली गेली आहेत.

कावेरी खोऱ्यातील हिरवे आच्छादन नष्ट होणे

- **इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स (IISc), बेंगळूरू** येथील शास्त्रज्ञ आणि संशोधकांनी प्रकाशित केलेल्या एका शोधनिबंधात असे दिसून आले आहे की कावेरी खोऱ्यातील सुमारे **12,850 चौरस किमी जमिनीवरील नैसर्गिक वनस्पती 1965 ते 2016 या 50 वर्षांमध्ये नष्ट झाली.**

महत्त्वाचे मुद्दे

- खोऱ्यातील इतर कोणत्याही राज्यापेक्षा **कर्नाटकने खूप जास्त गमावले आहे.**
- तो गमावलेल्या **कव्हरचा तीन चतुर्थांश वाटा आहे, तर तामिळनाडूचा वाटा सुमारे एक पंचमांश आहे.**
- नैसर्गिक वनस्पतींचे **आवरण सुमारे 46% कमी** झाले
- घनदाट वनस्पती कमी होण्याचे प्रमाण 35% आणि खराब झालेल्या वनस्पतींचे प्रमाण 63% होते.
- ज्या भागात जंगलाच्या व्याप्तीमध्ये प्रतिकूल बदल झाले आहेत त्यात **ब्रह्मगिरी वन्यजीव अभयारण्य, बांदीपूर राष्ट्रीय उद्यान, नागरहोल राष्ट्रीय उद्यान आणि कावेरी वन्यजीव अभयारण्य** यांचा समावेश आहे.

दाल सरोवर

- हे **जम्मू आणि काश्मीरची** उन्हाळी राजधानी **श्रीनगरमधील एक तलाव आहे.**
- ते **पीर पंजाल पर्वतांनी** वेढलेले आहे.
- हे काश्मीरमधील पर्यटन आणि मनोरंजनासाठी अविभाज्य आहे आणि त्याला "**काश्मीरच्या मुकुटातील रत्न**" किंवा "**श्रीनगरचे रत्न**" असे नाव देण्यात आले आहे.
- सुमारे 26 चौरस किलोमीटर क्षेत्रात पसरलेले, हे जम्मू आणि काश्मीरमधील **दुसऱ्या क्रमांकाचे सर्वात मोठे तलाव आहे.**
- पाणथळ जागा कॉजवेद्वारे चार खोऱ्यांमध्ये विभागली गेली आहे; **गागरीबल, लोकुत दाल, बोड दाल आणि नागिन.**
- दाल सरोवर हे **फ्लोटिंग मार्केट (राड म्हणून ओळखले जाते)** साठी देखील लोकप्रिय आहे जेथे विक्रेत्यांचे स्वतःचे शिकार आहेत आणि पर्यटकांना भेट द्या.

विजय दिवस

- 1971 च्या युद्धात **भारताने पाकिस्तानवर विजय मिळवला** म्हणून दरवर्षी **16 डिसेंबर** रोजी विजय दिवस साजरा केला जातो.
- भारत सरकारने 3 डिसेंबर 1971 रोजी निर्णय घेतला की बंगाली मुस्लिम आणि हिंदूंना वाचवण्यासाठी भारत पाकिस्तानशी युद्ध करेल.
- हे युद्ध भारत आणि पाकिस्तानमध्ये १३ दिवस चालले होते.
- 16 डिसेंबर 1971 रोजी, **93,000** सैनिकांसह पाकिस्तानी सैन्याच्या प्रमुखाने ढाका येथे भारतीय सैन्य आणि मुक्ती वाहिनी यांचा समावेश असलेल्या मित्र सैन्यासमोर बिनशर्त आत्मसमर्पण केले होते.
- **मुक्ती वाहिनी** म्हणजे बांगलादेश मुक्ती युद्धादरम्यान पाकिस्तानी लष्कराविरुद्ध लढलेल्या सशस्त्र संघटनांचा संदर्भ. **ही एक गनिमी प्रतिकार चळवळ होती.**
- या दिवशी बांगलादेशचा जन्म झाला. म्हणून, बांगलादेश दरवर्षी 16 डिसेंबर रोजी आपला **स्वातंत्र्य दिन (विजय दिवस)** साजरा करतो.

इथेनॉल उत्पादन

- सरकारने इथेनॉल तयार करण्यासाठी **उसाचा रस, बी-मोलासिस** वापरण्यास परवानगी दिली आहे.
- हा उलटा निर्णय आहे कारण सुरुवातीला इथेनॉल तयार करण्यासाठी उसाच्या रसाच्या वापरावर बंदी घालण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता कारण त्यामुळे रस तसेच बी-हेवी मोलॉसिसचा वापर हिरवा इंधन तयार करण्यासाठी केला गेला होता परंतु **साखरेचे वळण 17 लाख टन** इतके मर्यादित होते.
- रोलआउट टप्प्याटप्प्याने उघड होईल, जेमिनीच्या '**नॅनो**' आणि '**प्रो**' नावाच्या कमी अत्याधुनिक आवृत्त्या Google च्या AI-संचालित चॅटबॉट बार्ड आणि त्याच्या पिक्सेल 8 प्रो स्मार्टफोनमध्ये त्वरित समाविष्ट केल्या जातील.
- जेमिनी डिव्हाइसवर केलेल्या **रेकॉर्डिंगचा त्वरीत सारांश देण्यास सक्षम असेल** आणि मेसेजिंग सेवांवर स्वयंचलित उत्तरे प्रदान करेल, WhatsApp पासून रिपोर्ट्सच्या गटासाठी मिथुनच्या प्रात्यक्षिकावर आधारित, गुगलचे '**बार्ड एडव्हान्स**' कदाचित मजकूर, फोटो आणि व्हिडीओचा समावेश असलेली सादरीकरणे ओळखून आणि समजून घेऊन अभूतपूर्व AI मल्टीटास्किंग करण्यास सक्षम असेल.